

NEUROPA — Samenvatting

Neuropa is een wandinstallatie van drie bij drie meter, opgebouwd uit vier gelijke kwadranten van elk één bij één meter. De drager is vlagdoek. Alle drie de vlaggen in de installatie zijn samengesteld uit opgesneden en opnieuw gemonteerde delen van een Nederlandse vlag, waardoor de natiemarkering zichtbaar wordt als constructie en niet als essentie.

Elk kwadrant vertegenwoordigt een historische laag van de Europese identiteit. Linksonder staat een olieverfschilderij van een reliëf met twee naakte klassieke figuren — een verwijzing naar de Grieks-Romeinse oudheid als fundament van Europa — doorsneden door ingewanden. Rechtsboven verschijnt de Russische kleurvolgorde van rood, wit en blauw, met daarop een schilderij volledig ingepakt in zwart plastic: totale afdekking, totale ontzegging van zicht. Linksboven een monochroom huidschilderij over de Nederlandse vlag: het lichaam is aanwezig maar anoniem, kwetsbaar maar niet identificeerbaar. De huid roept associaties op met verontmenselijking en de reductie van het menselijk lichaam tot materiaal. Rechtsonder vormt een zwart kruis van tape op witte achtergrond het vierde kwadrant, met daarop gefragmenteerde en herschikte tekst uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens uit 1948.

De vier kwadranten zijn formeel gelijkwaardig: geen enkel beeld domineert door schaal of positie. Het grid dwingt tot vergelijking. Betekenis ontstaat in de relaties tussen de delen — diagonaal, horizontaal en verticaal. De linkerkolom vertegenwoordigt de westerse traditie, maar geproblematiseerd: huid over vlag, ingewanden in het klassieke reliëf. De rechterkolom toont afdekking en abstractie: zwart plastic, gebroken tekst. De bovenste helft plaatst twee vlaglogica's tegenover elkaar — NL en RU — tonen tegenover blokkeren. De onderste helft confronteert twee Europese fundamenteën — klassieke canon en christelijk-juridisch systeem — beide in staat van crisis en fragmentatie.

De driekleur rood, wit en blauw fungeert als gedeeld semiotisch vocabulaire. Dezelfde drie kleuren vormen de Nederlandse, Franse en Russische vlag. De volgorde bepaalt de identiteit, niet de kleur zelf. De installatie toont drie permutaties naast elkaar, waarvan één fictief: geen bestaande natie, maar een logisch gevolg van het systeem. Daarmee wordt identiteit ontmaskerd als arbitraire rangschikking, als afspraak zonder essentie. De historische wortels van deze kleuren lopen van de Tachtigjarige Oorlog via de Franse Revolutie tot aan Peter de Grote, en verder als panslavisch idiom. Dezelfde kleuren verbinden en polariseren tegelijk, afhankelijk van ordening en context.

De materialen dragen elk een eigen waarheidsclaim. Vlagdoek staat voor publieke identiteit en collectieve representatie. Olieverf roept kunsthistorische autoriteit op. Plastic brengt een forensisch en lichamelijk register mee. Tekst draagt juridisch en moreel gezag. Tape verwijst naar fixeren en repareren, maar ook naar censureren en markeren. De spanning tussen deze materialen vormt de formele kern van het werk.

Het werk resoneert met theoretische kaders als semiotiek (Saussure), modernisme en suprematisme (Malevich), iconoclasme, biopolitiek (Foucault) en necropolitiek (Mbembe). Het zwarte plastic verwijst naar het suprematistische zwarte vierkant,

maar ook naar de bodybag en de censuur. Zwart is hier niet alleen afwezigheid van kleur maar ook maximale aanwezigheid: absorberend, dominant, rouwend. De anatomische blik in het derde kwadrant claimt kennis maar schendt tegelijk de integriteit van wat het onderzoekt.

De installatie stelt vier historische fundamenteën van Europa naast elkaar: de klassieke oudheid, het christendom, de modernistische avant-garde en het naoorlogse rechtssysteem. Elk fundament wordt tegelijk getoond en ondervraagd. Tonen en afdekken zijn hier de twee basisbewegingen van het werk.

De titel Neuropa verwijst naar een Europa dat zich na elke crisis opnieuw moet configureren. Sinds de klassieke oudheid kent het continent een geschiedenis van opbouw en ineenstorting. In de huidige context van geopolitieke spanningen, migratie en grenspolitiek krijgt de 'Ondergang van het Avondland' als begrip opnieuw actuele lading. Neuropa is geen utopie en geen dystopie, maar een voortdurende oscillatie tussen beide: symbolen worden gedemonteerd en opnieuw geassembleerd zonder garantie op coherentie of bestendigheid.

Het werk biedt geen conclusie. De kijker wordt geconfronteerd met voyeurisme (ingewanden), frustratie (plastic), en de spanning tussen de abstracte universaliteit van rechten en de weerbarstige werkelijkheid van burgers. De gebroken tekst maakt zichtbaar hoe een juridisch systeem in zijn eigen logica kan gaan functioneren, los van de levens die het zegt te beschermen — en juist daarin schuilt het gevaar.